

విశ్వేశ్వరరావు
దశావతారములు
శ్రీ ౧౧. విశ్వేశ్వరరావు ౧౯౬౦

దశావతారములు

—: తథాసంగ్రహము :—

సూర్యమయ జగత్తులో ఓంకార నాదం విసబడింది. తన కుమారులైన బ్రహ్మను, జగత్సృష్టిని కావించమని అజ్ఞాపించాడు మహావిష్ణువు. బ్రహ్మ నప్తసాగరాలనూ, సూర్యమండలాన్ని సృష్టించాడు. సూర్యమండలం తన తీక్షణ ప్రభావంవల్ల బ్రద్ధలైపోయింది. దానివల్ల సక్షత్రమండలం, చంద్రలోకాలు ఏర్పడ్డాయి. విద్యుదయస్కాంత ప్రభావంవల్ల భూగోళ సృష్టి జరిగింది. సృష్టికర్త వాగ్దేవిని, నప్తబుసులను, ననకాదులను, మరీచి, దక్ష, బ్రహ్మ, నాతద మునీంద్రులను సృష్టించాడు. భూమండలం పరిపాలనా కార్యభారము వారికి ఒప్పగించాడు.

దేవదానవులు పదవీవ్యామోహులై వైషమ్యాలను పెంచుకొని ఒకరిపై ఒకరు పగలు సాధించుకుంటున్నారు. రాక్షస రాజైన సోమకాసురుణ్ణి దేవేంద్రుడు వెంబడించగా, భృగుమహాముని భార్య సోమకాసురునకు శ్రయమిస్తుంది. అలా కూడదని బ్రతిమాలుకున్న దేవేంద్రుణ్ణి నిరాకరించిన మునిపత్నికి నచ్చజెప్పడానికి మహావిష్ణువు ప్రత్యక్ష మవుతాడు. తన్నీ నిర్లక్ష్యం చేయడంవల్ల జీవన్ముక్తురాలవు కమ్మని శపిస్తాడు మహావిష్ణువు. పత్నీవియోగ చింతను బరించలేని భృగుమహర్షి మహావిష్ణువుని శపిస్తాడు. ఆ భృగుమహర్షి శాపఫలితమే ఈ దశావతార చరిత్ర.

సోమకాసురుడు ముల్లోకాలను జయించి, బ్రహ్మలోకం ప్రవేశించి వేదశిశువులను ఎత్తుకొనిపోయి పాతాళలోకాన తప-గుప్తనిధిగా వుంచుతాడు. వేదశిశువుల అవహరణవల్ల నిష్కల జరుగవలసిన వేదకర్మలు అగి

పోయాయని, వాటిని తిరిగి పొందగలిగితేగాని నృష్టి కార్యనిర్వహణలు యథోచితంగా జరుగవని నారదుడు చెప్పగా శ్రీమహావిష్ణువు మత్స్యవ తాతమునెత్తి సోమకానురుణ్ణి వధించి వేదశిశువులను కాపాడతాడు.

యిది యిలా వుండగా, అష్టైశ్వర్యాలతో మహా గర్వితుడైన దేవేంద్రుడు దూర్వాన మహామునియొక్క కానుకను తిరస్కరించి తృణీకరించాడు. ఏ ఐశ్వర్యాలను చూచుకొని యింత గర్వితుడవైనావో అ ఐశ్వర్యాలన్నీ నముద్రగత మగుగాక యని శపిస్తాడు దూర్వానుడు. దూర్వానుని శాపంవల్ల యింద్రుని నిరిసంపదలన్నీ నముద్రగత మైపోతాయి. వాటిని తిరిగి పొందగలందులకు దేవేంద్రుడు మహావిష్ణువు నహాయాన్ని అర్చిస్తాడు. మంధర పత్వతాన్ని క్షిరసాగరంలో వుంచి వాసుకిని త్రాచుగా చుట్టబెడతానని, క్షిరసాగరాన్ని మధించమని నలహ యిస్తాడు విష్ణువు. అది దేవతల ఒక్కరివల్ల కాదుగనుక విష్ణువు నారదునిద్వారా రాక్షసులనూ పురిగొల్పుతాడు దేవదానవుల క్షిరసాగరమధన ఫలితంగా దేవేంద్రుడు కోల్పోయిన ఐరావత, ఉచ్చైశ్రవ, కామధేను కల్పవృక్షాలే గాక అమృతం కూడా సిద్ధిస్తుంది. దాన్ని మహావిష్ణువు మోహినీరూపంలో దేవదానవులకు పంచి బెడతాడు.

ఒకనాటి శుభసమయాన మహావిష్ణువు లక్ష్మీదేవితో కేళీవిలాసాలు జరుపుతుండగా ననకాదులు ప్రవేశిస్తారు. ద్వారపాలకులైన జయ విజయలు వారిని అడ్డగిస్తారు. కోపోద్రేకంలో వారిని పదవీభ్రష్టులు కమ్మని శపిస్తారు ననకాదులు. శాపవిమోచనం కావించమని మహావిష్ణువుని ప్రార్థిస్తారు. మూడు జన్మలవరకు వారు తనకు శత్రువులుగా వుండి, తనతో వధించబడి తన పాదననిధికి చేరుకుంటారో, లేక మిత్రులుగా వుండి,

విడుజన్మల తదనంతరం తన పాదనన్నిధికి చేరుకుంటారో నిర్ణయించుకో
మంటాడు మహావిష్ణువు.

విడుజన్మల కాలం బహుకాలమని శత్రువులుగా వున్నారే మూడు
జన్మలలోనే తన పాదనన్నిధికి చేర్చుకొమ్మని కోరుకుంటారు. తదనంతరం
వారు దితిదేవి గర్భాన హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులుగా జన్మిస్తారు. ఘోర
తపస్సుచేసి వారికి ముల్లోకాలలో నరులవల్లగాని, జంతువులవల్లగాని
మరణమే వుండకూడదని బ్రహ్మనుండి వరం పొందుతారు. బ్రహ్మ ఇచ్చిన
వరాన్ని పరీక్షించేందుకు భూమిని చుట్టచుట్టి పాతాళలోకానికి తీసుకు
పోతాడు హిరణ్యాక్షుడు. అది తెలుసుకున్న మహావిష్ణువు వరహావతారమెత్తి
అతన్ని వధిస్తాడు. అగ్రజుని మరణవార్త విని శ్రీహరిని హతమార్చేదనానీ
శపథంచేసిన హిరణ్యకశిపుని నరసింహావతార మెత్తి అతణ్ణుమొందిస్తాడు.

దుష్టశిక్షణ శిష్టరక్షణే పరమావధిగా భావించిన మహావిష్ణువుయొక్క
రామనామతారం, పరశురామ ప్రతిజ్ఞ, శ్రీరామ వనవానం, లంకాదహనం,
శ్రీకృష్ణ జననం, రాసలీలలు, కంన నిగ్రహణ, రుక్మిణీ కళ్యాణం,
జహనంథ వధ, రాజనూయయాగం (శిశుపాల వధ), మాయాద్యూతం,
ద్రౌపదీ వస్త్రాపహరణం, రాయబారం; గీతోపదేశం, బుద్ధావతారం, కలికావ
తారణలను మా వెండితెరపై చూచి, పురాణ పురుషుడు, ప్రణవ స్వరూపు
డైన మహావిష్ణువుని లీలలు దర్శించి తరించండి.

★ పాటలు ★

ఇదిదలి పాటలన్నియు సముద్రాల (సీనియర్) గారిచే రచించబడినవి

పాట 1 - ప్రార్థన

నేపథ్యం : ఘంటసాల

జయహే - మాధవా

సాధులోక పరిపాలన శీలా ॥

సోమకహర “మీనావతారా”

మందర గిరిధర “కూర్మావతారా”

ధరణీ నుందర “ఆదివరాహా”

ప్రహ్లాద వరద “నరసింహా” ॥

మాటను దాటని బలిని మెచ్చుకొని

కోటను గాచే “వామనరూపా”

పగకు పగే తగు దండనగా

రాజుల నణచిన “భృగురామా” ॥

తండ్రియాన జవదాటగ నొల్లని

ధర్మపాలనా “రఘురామా”

ప్రేమికి జ్ఞానికి భేదములేదని

బోధించిన “గోపాల బాలా” ॥

శోకమయమ్మగు లోకములోనా

శాంతిని నిలిపిన “సిద్ధార్థా”

విశ్వశాంతికై స్వార్థజీవులా

దునిమే “కల్కి” అవతారా ॥

శృంగార మోహిని తెచ్చినది సొంపుగను
బంగారు కలశమున అమృత ధారా
శృంగార మోహిని తెచ్చినది సొంపుగను
బంగారు కలశమున జీవధారా ॥

మరిపెంప నుధకలదు - అదివంచ నే కలను
పొందవ్య మాధురులు చేరివెలయు మోహన
కామినుల కనుదేయి ప్రేమమయులకు హాయి
నుమహ్మదయీ మగువ చెలిమినె కోరేను
కలహంసి ననుజూచి పలచెను రా అంటు
భ్రమర నర్తనమాడ నీదరికె వచ్చితిని —

॥శృంగార॥

సమపాలుగా పంచెదా నుధ అంతా
అందరికి నమ్మతిగా తీరువుచేతు
చాలు విరోధాలు దై త్యవరా
అమరులు మీరూ సోదరులే - ఎరుగరె

॥శృంగార॥

కన్నీరు మున్నీరుగా పారులా రాము
నడవులకును సాగనంపినారు
తనవెంట సీతయు, తమ్ముడు చనుదేర
రఘుపతి గహనమాస్కమున విడిసి
భరతుని రిపుగా భావించి విల్లందె
లక్ష్మణుడు ఆపెను రఘువరుండు
భరతుడు రాముని పదములపై వ్రాలి
పాదుక లిమ్ముని పట్టుబట్టె

తమ్ము కుర్రని మనసులో ధర్మమెరిగి
 కాదనగలేక తన పాదుకల నొనంగె రాముడు
 జెడలగొని నందిగ్రామమందు - నింహపీఠికపై ప్రతిష్ఠించి
 రాము ప్రతినిధిగ రాజ్యమేలెను భరతు డచట.

పాట 4 - రాముడు

పాడినవారు : కె. అప్పారావు

గోదావరీదేవి - మౌనమేలనొ తల్లి
 వైదేహి ఏమాయెనో - వైదేహి యెటులేగెనో ॥
 ప్రేమామృతము లొలికి జీవజ్యోతులు వెలుగ
 స్నేహరీతుల తీరు నెరుగు రమణీ -
 మామిళ్ళ మనలేటి తొలిపరువు కోయిలా
 నీగాన సరళిలో తనశృతిని జతచేసి
 ప్రేమగీతల సుధలు చిలుకు రమణీ -
 మల్లెమీఁతి జాజి సంపెంగ విరులార
 ఎల్లరును మురిపాల నాలాగె నగుమంచు
 శిగలోన దాల్చు రమణీ ॥

॥గోదావరీ॥

॥గోదావరీ॥

॥గోదావరీ॥

సాకి :- గిరులార తరులార విపినచరులారా
 మీరు ధరణిజాతను కానరా -

పాట :- జాలిగొనగా లేరా - మౌనమును మానరా
 సీత జాడను చూపరా -

పాట 5 - శబరి

పాడినవారు : యస్. జాన

రఘుపతి రామవ రాజారాముని
 నగుమొగ మెన్నడు కాంచెదనో ॥
 నిర్మలమూర్తుల కరుణను బడసి
 రాముని పదముల బడగలనా

పాహీ - పరిపాహీ - పాహీ - పరిపాహీ

పూవుకు జతగా నారను చేరిచి

జస్మకు ధన్యతా కూర్చరయా

॥రఘుపతి॥

తనివిగ కరుణా కలిగే వేళకు

దేహము జరతో తాళదయా

రామా - రఘురామా - రామా - రఘురామా

నీ జపములనూ తపము మాననయ

పావన పాదమూ జూపవయా -

॥రఘుపతి॥

పాట 6 - మండోదరి అండ్ సీత

పాడినవారు : యస్. జానకి అండ్ వి. లీల్లా

ఒకటే పాత్రను పూలు - ఇక

ఒకటే దేవికి పూజ

రెండూ ప్రాణుల కలతా వేరే వేరే

నత్యదేవతయు నాదూ వైఖరినే కొలుచుకొను

మది నిన్నే నమ్ముకొని కాచుకొను - అమె

పటేని దయగనుమననా పాతకము క్షమించగా

వేడుకొననా - నతుల ధర్మము విడనా ॥

నాదు ప్రార్థన గొనవే - సాటిమానిని కనవే

పుణ్య పాపములను యేలా తలతువే

ఒక్క కంటను వెలుగా - ఒక్క కంటను నీడా

కలతకూరుచు యీ అటా వలదు తల్లి

జయగౌరి - జయకాళి - జయశంకరీ ॥

పాట 7 - యశోద

పాడినవారు : యన్. జాన!

అందాల కన్నయ్యా - నన్నేలు చిన్నయ్యా
అందాచందము చిందు బాలాగోపయ్యా నన్నేలు చిన్నయ్యా ॥

గోపీజనానంద గోపాల క్రిష్ణయ్యా
నీలాగె నవ్వేను బృందావనీ
సౌందర్య జలనిధి సంతోష తరగఁ
తేలేను తరియిఁచ గోకులమే

॥అందాల

బంగారు తొట్టిలో నాల్గు వేదపునిగల
యోగ నిద్దురపోరా జో జో కన్నా
నీచిన్ని నగవులో ఓలాడి మెరయురా
లీలా వినోదా - యీ జగతి ॥

పాట 8 - రాచలీల

పాడినవారు :

యల్. ఆర్. ఈశ్వరి, యన్. జానకి - కోర

కృష్ణ , రావే! రాధికా! కోపాలేలనే
రంజిల్లని మురళీనాదము దేనికే రాగమదేలనే ॥రావే రాధిక
లావణ్యనిధి నీదూ కనులను నీరేతె
కోమలీ ననుచేర - బహుబింకమేతె
జ్ఞాననిధానులే గోకులమాయీ
వారల కోరికా - నేడే తిరుగా ॥రావే రాధిక

గోపికలు : గజ్జే కాలికి విందు - లజ్జే కాంతకు సొగసు
కోరీముద్దారా అడమయా -
రాచాలీలా చూపించరా

గాథ : వనలక్ష్మి ఋతురాజు జతగోరెనూ
మా అశలన్ని యీడేరెనూ

గీతన : మా అశలన్ని యీడేరెనూ

గాథ : తెలకించ మనసాను బాలాముకుందా
నీదీవ్య నాట్యాల చూపించుమా

గీతన : నీదీవ్య నాట్యాల చూపించుమా - రాచాలీలా చూపించుమా

గాథ : ఆకాశవీధులా అలరారు కొమ్మలా

గీతన : అలరారు కొమ్మలా

గాథ : ప్రేమలా - చంద్రమా - ఇమ్మనీ - కోరురా

గీతన : రమ్మనీ కోరురా

గాథ : కరుణించరా - నటియించరా

చేజాచి జగమెల్ల నిన్వేడురా

గీతన : చేజాచి జగమెల్ల - నిన్వేడురా

రాచాలీలా చూపించరా.

సద్యం 9 - ద్రౌపది

పాడినవారు : యస్, జానకి

కృష్ణా! మానసంరక్షక మాధవా!

మధునూధనా! అక్షయాంబరమిచ్చి రక్షించు

లక్ష్మీరమణా! లక్ష్మీరమణా! లక్ష్మీరమణా!

శ్లోకం 10 - కృష్ణుడు.

పాడినవారు : వి. బి. శ్రీనివాస్

యదాయదాహ ధర్మస్య గ్లానిత్సవతి భారత

అభ్యుద్ధాన మధర్మస్య తదాత్మానాం శృజామ్యహం

పరిత్రాణాయ సాధూనా - వినాశాయచదుష్కృతాం

ధర్మసంస్థాపనార్థాయ - సంభవామి యుగే యుగే.

ఆర్జునుడు : త్వమాది దేవహః । పురుషః పురాణహ
 త్వమస్య విశ్వస్య పరం నిధానం
 వేదాది వేద్యంచ వరంచధామా
 త్వయాతతం విశ్వమనంతరూపా ॥
 వాయుర్యమోగ్నిహ వరుణశ్యాంకహ
 ప్రజాపతిత్వం ప్రతితామహశ్చ
 నమో నమసేస్తు వహస్ర కృత్వహ
 పునశ్చ భూయోపి నమో నమస్తే ॥

పాట 11 - నేపథ్య గీతం పాడినవారు : ఘంటసాల అండ్ కోరన్

జీవకోటి బాధమాపి శాంతినియ త్యాగమూర్తి
 దివ్యజ్యోతి నతయగా వెడలెనూ
 మట్టినిడను తపించి - జ్ఞానజ్యోతి గ్రహించి
 బుద్ధుడెరిగించె జనులకు తత్వసారమూ
 సర్వభూత డయె సంమ సేవనమో
 బౌద్ధ సంమ ధర్మమని తెల్పెనూ.

పాట 12 - నేపథ్య గీతం పాడినవారు : ఘంటసాల అండ్ కోరన్

గతయుగాల మతపించే వైజ్ఞానిక యుగమిదీ -
 చంద్ర సూర్యగోళముల చేరగలుగుతారూ
 మేఘముల తలదన్నే విమానాలు విడిచారూ
 అస్త్ర శస్త్రముల మీరే రాకెట్ వేశారూ
 ఆత్మశక్తి గేలి సేయు ఆటం నృప్తించారూ
 శక్తులన్ని రూపుమాప కల్కి శక్తి యున్నది
 సృష్టిస్థితి లయకరుడౌ విష్ణుమూర్తి అతడే
 సర్వభూత అంతరాత్మ ప్రణవమూర్తి విష్ణువే

—: న త న టు లు :—

రాజకుమార్ - ఉదయకుమార్ - రాజాశంకర్
ఎ. వి. సుబ్బారావు - రాజశ్రీ - ఆదోని లక్ష్మీ
లీలావతి - లక్ష్మీకాంతం - ఇంద్రాణి మొ॥

—: టె క్నీ షీ య న్ను :—

మాటలు : సముద్రాల (జూనియర్), పాటలు : సముద్రాల (సీని
యర్), సంగీతం : పామర్తి, ప్లేబాక్ : ఘంటసాల, అప్పారావు,
పి. బి. శ్రీనివాస్, లీల, జానకి, ఎల్. ఆర్. ఈశ్వరి.

ఛాటోగ్రఫీ : దొరైరాజ్, టైక్ ఛాటోగ్రఫీ : రహమాన్, కళ :
వారి, దుస్తులు : వి. యన్. మూర్తి, సౌండ్ ఇంజనీర్ : యన్.
శేషాద్రి, రికార్డింగ్ : క్యామన్న, రమణి, స్టూడియో : విక్రమ్.

అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ : యన్. పాండురంగారావు

డైరెక్టర్ : పి. జి మోహన్

ప్రొడ్యూసర్ : యు. విశ్వేశ్వరరావు, వి. యస్. సి.

—: డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ :—

ఆంధ్ర :

పరమేశ్వరి ఫిలింస్ (ప్రైవేట్) లిమిటెడ్,

విజయవాడ.